

---

# NAV's bedriftsundersøkelse 2018

---

© NAV April 2018

EIER  
Arbeids- og velferdsdirektoratet  
Postboks 5, St. Olavs plass  
0130 Oslo

#### BESTILLING OG ABONNEMENT

Vår e-post adresse er: [arbeid.og.velferd@nav.no](mailto:arbeid.og.velferd@nav.no)

Våre analyser er tilgjengelig på [www.nav.no/analyser](http://www.nav.no/analyser)  
Notatet finnes under lenken *Arbeidsmarkedet* og lenken *NAV notatserie*

ISBN 978-82-551-2419-1

# NAVS BEDRIFTSUNDERSØKELSE 2018

Av Åshild Male Kalstø og Johannes Sørbo<sup>1</sup>

## Sammendrag

*NAV's bedriftsundersøkelse kartlegger etterspørselen etter og mangel på arbeidskraft, både fylkesvis og innenfor den enkelte næring. Resultatene fra årets undersøkelse tyder på at norsk økonomi vil fortsette i den positive retningen vi har sett det siste året, etter oljedturen i årene før.*

*Våren 2018 har vi på bakgrunn av virksomhetenes innrapporteringer estimert mangelen på arbeidskraft til 44 400 personer. Ledigheten har gått ned det siste året. Målt i antall personer er mangelen på arbeidskraft 10 600 høyere enn for et år siden. Mangelen på arbeidskraft er størst innenfor eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting. I denne næringen er mangelen estimert til 12 800 personer. Det er også høy mangel innen helse- og sosialtjeneste med 10 200 personer. Ser vi på enkeltyrker, er det størst mangel innen ulike helseyrker som sykepleiere, på tømrere og snekkere, samt yrker innen it som programvareutviklere og systemanalytikere.*

*I undersøkelsen spør vi også virksomhetene om deres sysselsettingsforventninger for de neste tolv månedene. Resultatene viser at sysselsettingsforventningene samlet er som i fjor, men en del høyere enn i årene før. Forventningene er i år på nivå med årene 2012 og 2013. Det er imidlertid forskjeller mellom ulike fylker og næringer. Bedriftene i Vest-Agder og Telemark er de mest optimistiske, mens bedriftene i Sogn og Fjordane og Norland relativt sett er mindre optimistiske. Det ventes imidlertid sysselsettingsvekst innen samtlige fylker i 2018. Informasjon og kommunikasjon er næringen med høyest nettoandel bedrifter som venter sysselsettingsvekst det kommende året.*

*Industribedriftene er mer optimistiske enn i fjor, spesielt innen produksjon av elektriske og optiske produkter og innen produksjon av maskiner og utstyr. Det er kun innen treforedling og grafisk produksjon at flere bedrifter venter nedgang enn oppgang i sysselsettingen de neste tolv månedene.*

.....  
<sup>1</sup> Takk til analyse- og statistikk-kontaktene ved alle NAVs fylkeskontor for bidraget til gjennomføring av datainnsamlingen for undersøkelsen.  
.....

## Innledning

Bedriftsundersøkelsen kartlegger etterspørselssiden av arbeidsmarkedet. Undersøkelsen gir et øyeblikksbilde av virksomhetenes etterspørsel etter arbeidskraft, og gir innsikt i eventuelle vansker med å skaffe den etterspurte kompetansen. Kunnskap om hvilke typer kompetanse arbeidsgivere har problemer med å få tak i er viktig for at NAV skal kunne yte god service overfor arbeidssøkere og arbeidsgivere. Informasjonen om bedriftenes behov for ulike typer arbeidskraft, og hvilke stillinger det er vanskelig å få kvalifiserte søkere til, bruker vi for å estimere mangel på arbeidskraft.

I tillegg gir undersøkelsen innsikt i virksomhetenes bemanningsbehov framover. NAVs sysselsettingsbarometer viser om bedriftene venter å øke, redusere eller å ha samme antall ansatte det kommende året. Virksomhetenes forventninger til fremtidig sysselsetting tar temperaturen i arbeidsmarkedet og gir en pekepinn på hvilken utvikling vi kan vente oss i månedene som kommer.

Undersøkelsen gjennomføres blant et representativt utvalg av alle landets offentlige og private virksomheter. Utvalget er trukket fra Bedrifts- og foretaksregisteret. 13 781 virksomheter svarte på undersøkelsen, og det gir en svarprosent på 70. Svarene samles inn fylkesvis. Undersøkelsen ble gjennomført fra 29. januar til 13. mars i år. Resultatene presenteres både nasjonalt og fylkesvis, samt etter næring.

## Hovedtendenser

### Rekrutteringsproblemer

I alt svarte 16 prosent av virksomhetene at de har opplevd rekrutteringsproblemer i løpet av de siste tre månedene (figur 1). Dette er en noe høyere andel enn i fjor. Av disse virksomhetene svarte 65 prosent at de ikke hadde lyktes med å rekruttere arbeidskraft, mens 35 prosent svarte at de har ansatt noen med annen eller lavere formell kompetanse enn det de søkte etter. Dette er omtrent samme fordeling som i fjor. Virksomhetene med rekrutteringsproblemer blir bedt om å oppgi om rekrutteringsproblemene skyldes for få kvalifiserte søkere på stillingen(e), eller om det skyldtes andre årsaker. 81 prosent oppga at mangel på kvalifi-

serte søkere var årsaken til rekrutteringsproblemene, mot 70 prosent i fjor (figur 2).

### Mangel på arbeidskraft

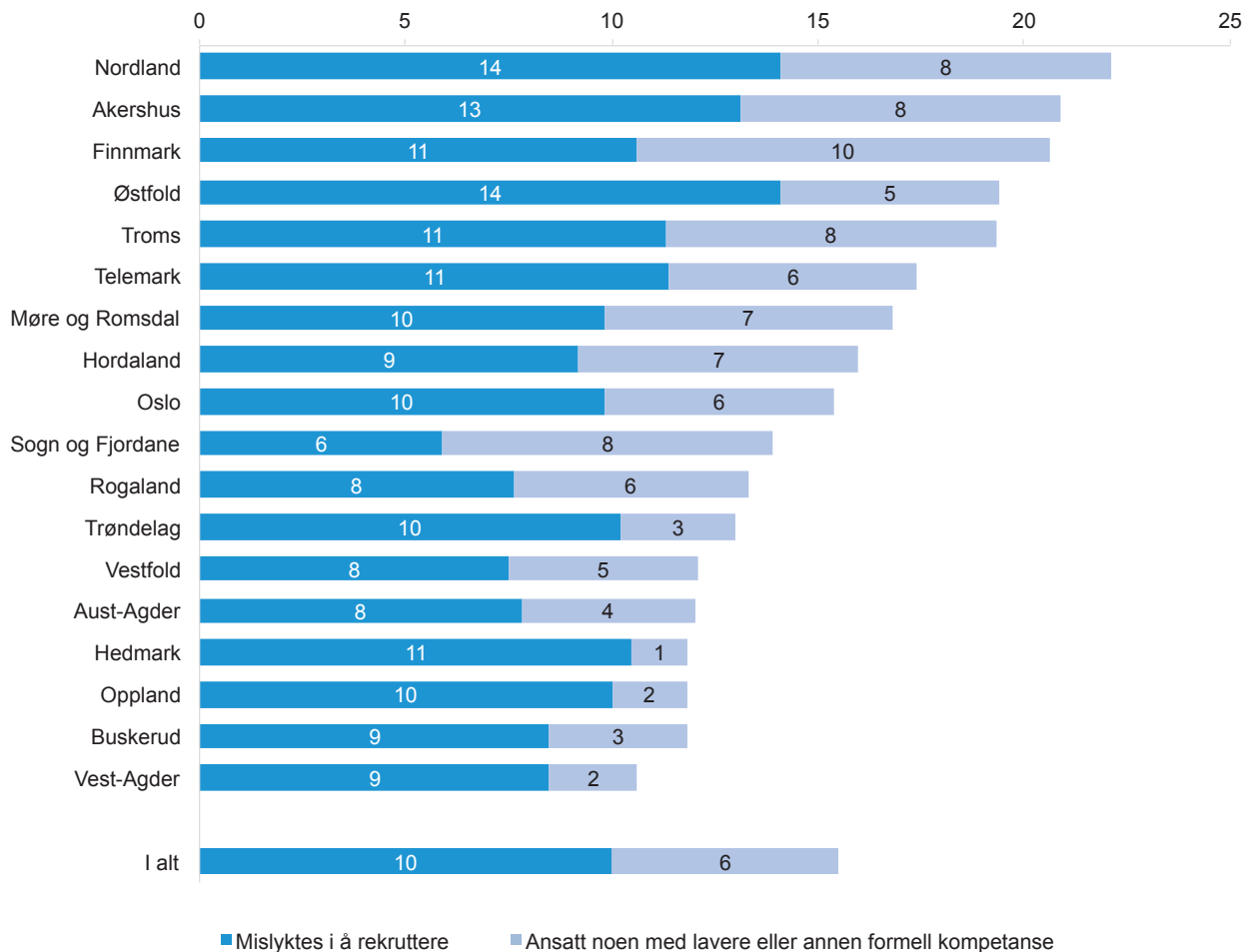
På bakgrunn av virksomhetenes besvarelser har NAV estimert mangelen på arbeidskraft våren 2018 til 44 400 personer (tabell 1). Det er 10 600 flere enn på samme tid i fjor. Siden dette er en utvalgsundersøkelse, er det usikkerhet knyttet til estimatene på mangel av arbeidskraft. Vi har beregnet at det med 95 prosents sannsynlighet mangler mellom 39 068 og 49 110 personer. Størrelsen på usikkerheten i estimatene for de ulike næringene og fylkene presenteres i figur 9 og 10 i metodevedlegget. På grunn av endringer i estimeringsmodellen og spørreskjema fra og med 2012, kan mangelen på arbeidskraft kun sammenliknes med resultatene fra og med 2012.

De siste årene har vært preget av store regionale forskjeller på arbeidsmarkedet, og dermed må vi også regne med forskjeller mellom fylkene i andelen bedrifter som opplever vansker med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft, og også mangelen på arbeidskraft. Figur 1 viser at virksomhetene i Nordland, Akershus og Finnmark i størst grad oppgir å ha hatt rekrutteringsvansker de siste tre måneder. Rekrutteringsproblemene er minst i Vest-Agder, Buskerud, Oppland, Hedmark, Aust-Agder og Vestfold. I fjor var det bedriftene i Rogaland som i minst grad oppga at de hadde hatt rekrutteringsproblemer. I år er det noen flere virksomheter som rapporterer om rekrutteringsproblemer i fylket, men de ligger fortsatt under landsgjennomsnittet. Rogaland har fortsatt den høyeste ledigheten i landet, men den har gått mye ned det siste året.

Målt i antall personer, er mangelen på arbeidskraft høyest i Oslo, med 8 500 personer. Målt ved stramhetsindikatoren er mangelen høyest i Finnmark fulgt av Nordland. Sammenlignet med for ett år siden har mangelen økt i alle fylker bortsett fra Hordaland. Akershus har størst økning i mangel på arbeidskraft sammenlignet med i fjor.

I tabell 2 har vi fordelt mangelen etter samme yrkesgruppeinndeling som NAV benytter i ledighetsstatistikken. Da ser vi at det er høyest mangel innen helse-,

**Figur 1. Virksomheter som har mislyktes i å rekruttere arbeidskraft eller har måttet ansette noen med annen eller lavere formell kompetanse enn man søkte etter, etter fylke. Prosent**



Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2018

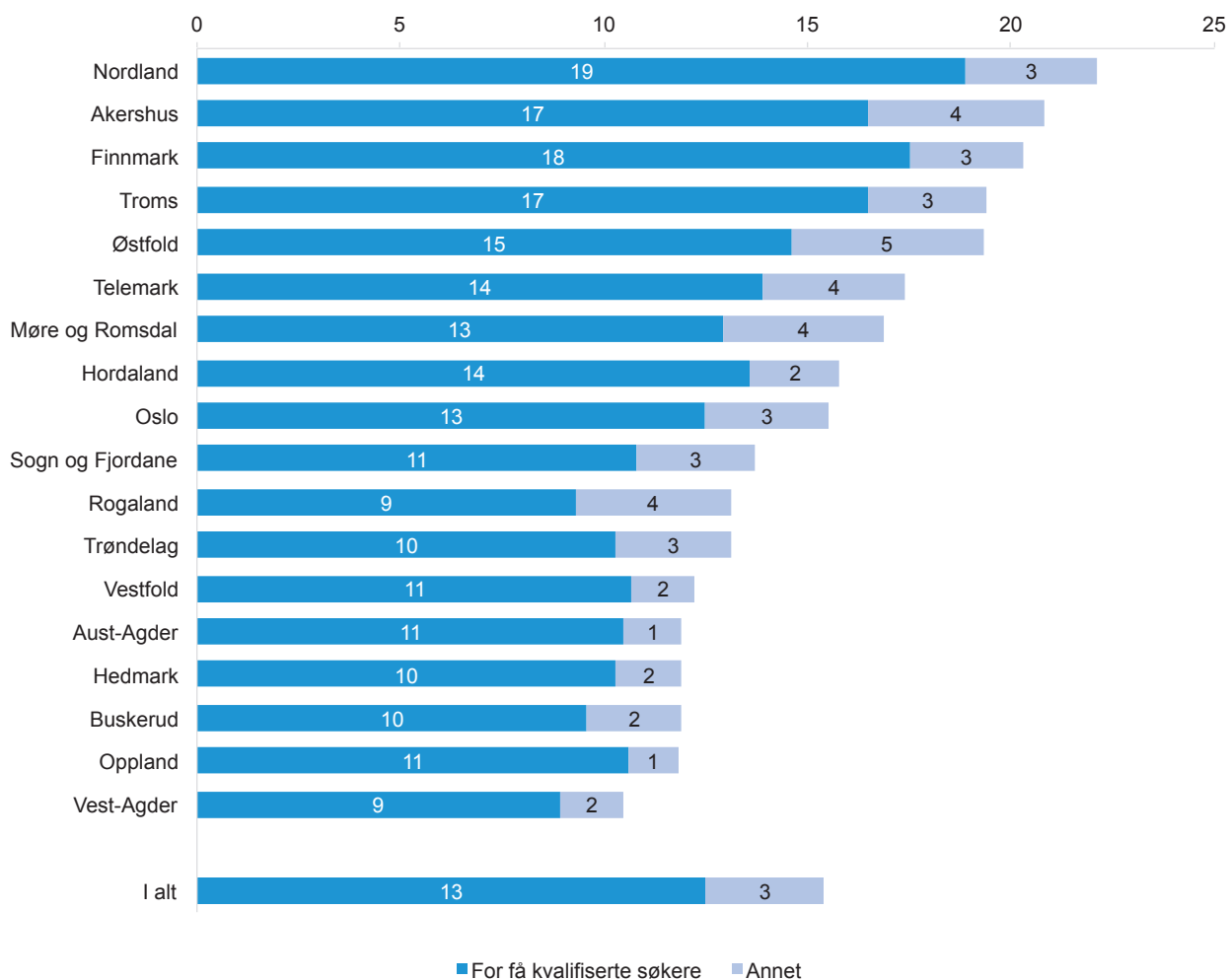
### Mangel på arbeidskraft – Definisjon

For å kartlegge omfanget av virksomhetenes rekrutteringsproblemer, er det nyttig å måle mangel på arbeidskraft i antall personer. Mangel på arbeidskraft blir i NAVs bedriftsundersøkelse definert av en sekvens bestående av tre spørsmål. Virksomhetene blir bedt om 1) å besvare om de har mislyktes med å rekruttere arbeidskraft de siste tre månedene, eller om de har måttet ansette noen med lavere eller annen formell kompetanse enn det de søkte etter. Dersom svaret er ja, bes virksomhetene om 2) å oppgi om dette skyldes for få kvalifiserte søkere. Dersom dette er tilfelle, bes virksomhetene om 3) å oppgi hvor mange stillinger det gjelder, og innenfor hvilke yrker. Mangel på arbeidskraft hos

den enkelte virksomheten er lik antall personer bedriften velger å oppgi i det siste spørsmålet. Ved hjelp av svarene på det tredje spørsmålet estimeres mangelen på arbeidskraft innenfor de enkelte yrkene.

Det kan være mangel på arbeidskraft innen yrkesgrupper som vi ikke fanger opp i vår undersøkelse. Eksempelvis kan det være yrker hvor kun én bedrift har oppgitt mangel på én person, og som dermed får en estimert mangel på tilnærmet null. Det kan også være yrker vi ikke får fanget opp blant bedriftene som har svart.

**Figur 2. Virksomheter med rekrutteringsproblemer som skyldes for få/ingen kvalifiserte søkere eller om det er andre årsaker, etter fylke. Prosent**



Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2018

### Stramhetsindikatoren

Stramhetsindikatoren er forholdstallet mellom mangelen på arbeidskraft og ønsket sysselsetting, hvor ønsket sysselsetting er lik den faktiske sysselsettingen pluss mangelen. Stramhetsindikator uttrykker dermed hvor stor andel av den ønskede sysselsettingen den estimerte mangelen utgjør. Et høyt forholdstall indikerer et stramt arbeidsmarked, noe som isolert sett indikerer et problem med å rekruttere arbeidskraft til virksomhetene. Den estimerte mangelen på arbeidskraft i antall personer vil ha sammenheng med hvor stor yrkesgruppen er, mens den relative mangelen, målt ved stramhetsindikatoren, vil ta hensyn til ulik størrelse på yrkesgruppene.

Det presenteres to stramhetsindikatorer. Én for yrker (STYRK-08) og én for næringsgrupper (SN2007). I stramhetsindikatorerne er antall personer virksomhetene mangler basert på resultater fra NAVs bedriftsundersøkelse våren 2018. Sysselsettingstallene etter næring er hentet fra Statistisk sentral-

byrås registerbaserte sysselsettingsstatistikk fra fjerde kvartal 2017. Statistikken gis ut en gang per år, slik at dette er den siste sysselsettingsstatistikken som foreligger.

Sysselsettingen for de ulike yrkene er hentet fra Statistisk sentralbyrås arbeidskraftsundersøkelser, og er gjennomsnittstall for 2017.

Stramhetsindikatoren er ikke nødvendigvis direkte sammenliknbar mellom virksomheter som i hovedsak befinner seg i næringer innen offentlig sektor og virksomheter som i hovedsak befinner seg i næringer innen privat sektor. Mens private bedrifter trolig uttaler seg om mangelen på arbeidskraft ut fra faktisk behov, vil offentlige virksomheter i større grad forholde seg til budsjettmidler og rammevilkår når de svarer på hvor mange personer de mangler. Denne forskjellen mellom offentlig og privat sektor gjelder også for de enkelte yrkesgruppene.

**Tabell 1. Estimert mangel på arbeidskraft etter fylke**

	Mangel på arbeidskraft i antall personer	95 % konfidensintervall for estimert mangel, nedre grense	95 % konfidensintervall for estimert mangel, øvre grense	NAVs stramhetsindikator	Prosentvis andel virksomheter med alvorlige rekrutteringsproblemer
Østfold	2 400	1 884	3 082	1,8	15
Akershus	4 250	3 105	5 289	1,4	17
Oslo	8 500	4 602	12 904	2,3	13
Hedmark	1 550	1 136	1 992	1,6	10
Oppland	1 100	860	1 309	1,2	11
Buskerud	2 300	1 452	3 108	1,6	10
Vestfold	1 400	1 053	1 797	1,2	11
Telemark	1 200	849	1 518	1,4	14
Aust-Agder	1 200	809	1 722	2,2	11
Vest-Agder	850	614	1 122	1,0	9
Rogaland	1 800	1 392	2 525	0,8	9
Hordaland	3 100	2 260	4 141	1,2	14
Sogn og Fjordane	950	603	1 283	1,7	11
Møre og Romsdal	1 650	1 302	2 107	1,3	13
Trøndelag	4 150	2 778	4 906	1,8	10
Nordland	4 050	3 238	5 102	3,3	19
Troms	2 450	1 607	3 326	2,8	17
Finnmark	1 450	1 067	1 911	3,8	18
<b>Totalt</b>	<b>44 400</b>	<b>39 068</b>	<b>49 110</b>	<b>1,7</b>	<b>13</b>

Kilde: NAVs Bedriftsundersøkelse 2018

**Tabell 2. Mangel på arbeidskraft våren 2018 etter yrkesgruppe, sammenliknet med antall helt ledige og arbeidssøkere på tiltak i februar 2018**

	Mangel på arbeidskraft i antall personer	Helt ledige og arbeidssøkere på tiltak i februar 2018
Ledere	450	1 300
Ingeniør- og ikt-fag	5 150	6 550
Undervisning	2 450	1 900
Akademiske yrker	450	1 650
Helse, pleie og omsorg	11 800	6 300
Barne- og ungdomsarbeid	200	4 550
Meglere og konsulenter	850	2 900
Kontorarbeid	1 700	8 500
Butikk- og salgsarbeid	2 300	10 450
Jordbruk, skogbruk og fiske	450	2 100
Bygg og anlegg	7 900	10 100
Industriarbeid	4 750	10 150
Reiseliv og transport	4 100	9 050
Serviceyrker og annet arbeid	1 850	9 400
Ingen yrkesbakgrunn eller uoppdrett		5 100
<b>I alt</b>	<b>44 300</b>	<b>90 000</b>

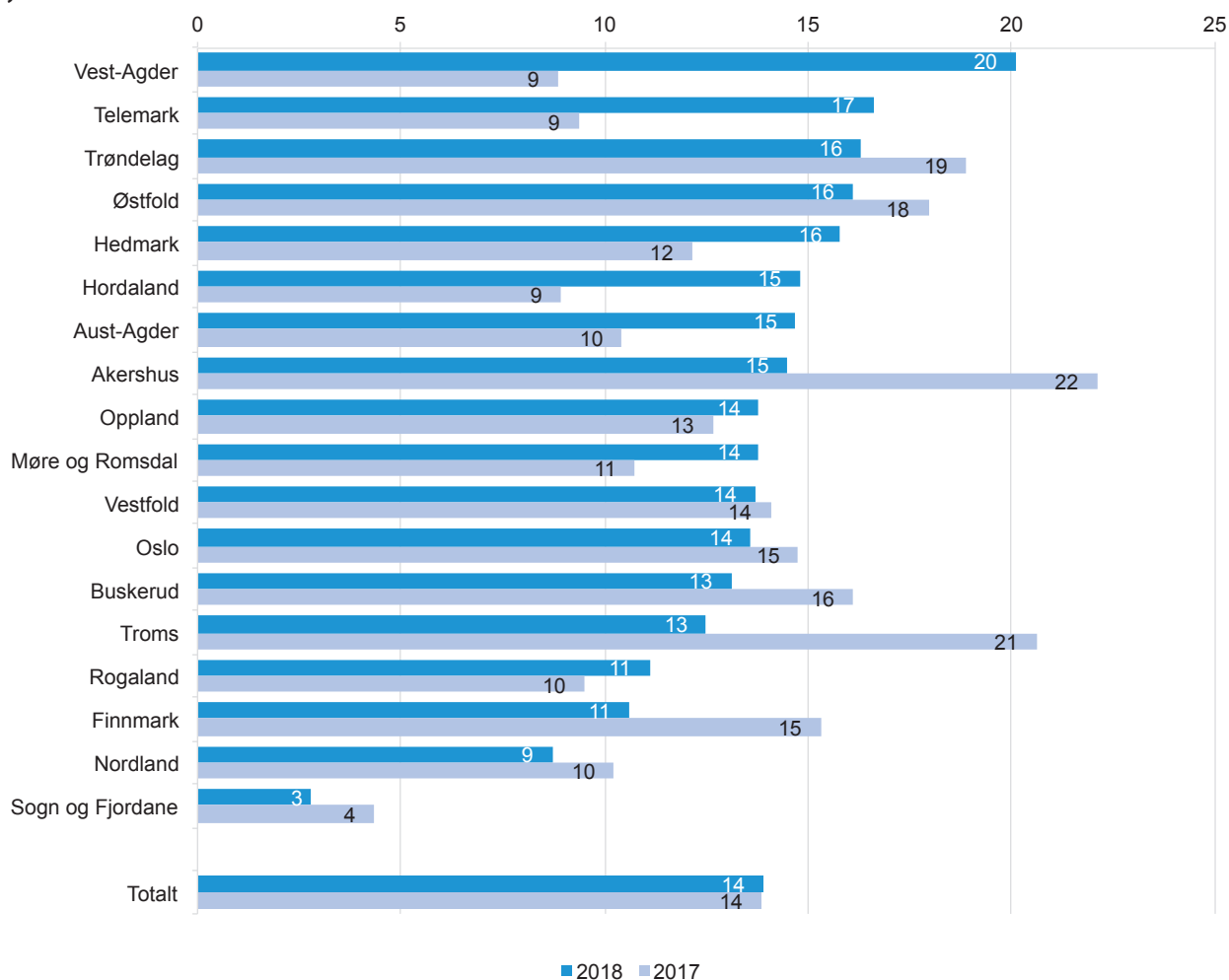
Kilde: NAVs Bedriftsundersøkelse 2018

**Tabell 3. NAVs sysselsettingsbarometer. Prosentandel virksomheter som venter redusert, uendret eller økt sysselsetting**

	Nedgang	Uendret	Økning	Nettoandel
2003	13	65	21	8
2004	12	64	24	12
2005	10	65	24	14
2006	8	61	31	22
2007	7	57	36	29
2008	7	56	36	29
2009	13	65	23	10
2010	12	63	25	12
2011	11	62	27	16
2012	11	65	24	14
2013	11	65	25	14
2014	11	68	21	10
2015	11	69	20	8
2016	12	67	21	10
2017	10	66	24	14
2018	10	66	24	14

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2018

**Figur 3. NAVs sysselsetningsbarometer. Nettoandel virksomheter som forventer økning i sysselsettingen, etter fylke. Prosent**



Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2018

pleie- og omsorgsyрker, estimert til 8 850 personer, 2 950 flere enn i fjor. Særlig er det stor mangel på sykepleiere (4 550), men det er også stor mangel på helsefagarbeidere (2 200) innen gruppen «andre helseyrker» (1 700) og på spesialsykepleiere (1 350). I vårens undersøkelse mangler bedriftene i alt 7 900 personer innen bygge- og anleggssyrker som er 2 100 flere enn i fjor. Det er størst mangel på tømrere og snekkere (3 200), betongarbeidere (1 150) samt rørleggere og VVS-montører (900). Bygge- og anleggsarbeidere er en av yrkesgruppene som har hatt stor nedgang i bruttoledigheten det siste året, og det er dermed ikke overraskende at den estimerte mangelen har gått noe opp.

Mangelen innen ingeniør- og ikt-fag har gått opp noe siden i fjor og er i år estimert til 5 150 personer. Det er innen denne yrkesgruppen at ledigheten har gått mest ned det siste året. Det er særlig etterspørsel etter IKT-yrker, og størst er mangelen på systemanalytikere-/arkitekter (1 250) og programvareutviklere (1 250). Innen ingeniørfag er det størst mangel på ingeniører og sivilingeniører innen bygg og anlegg. Mangelen innen industriarbeid har mer en doblet seg siden i fjor og er nå estimert til 4 750 personer. Her har også ledigheten gått kraftig ned det siste året. For en mer detaljert oversikt over hvilke yrker bedriftene mangler arbeidskraft innen, se tabell 8 i vedlegget.



**Tabell 4. NAVs sysselsettingsbarometer, etter næring. Prosentandel virksomheter som venter redusert, uendret eller økt sysselsetting**

	Nedgang	Uendret	Økning	Nettoandel
Jordbruk, skogbruk og fiske	7	78	15	8
Bergverksdrift og utvinning	10	56	34	23
Industrien totalt	10	61	29	20
-Nærings- og nytelsemidler	15	62	24	9
-Tekstil- og lærvarer	9	68	23	14
-Trevarer	8	65	27	19
-Treforedling og grafisk prod.	19	66	15	-5
-Petroleum og kjemisk prod.	6	60	34	28
-Prod. av annen industri	8	66	26	17
-Prod. av metallvarer	7	57	36	28
-Prod. av maskiner og utstyr	8	56	37	29
-Prod. av elektriske og optiske produkter	9	53	38	30
Elektrisitet, vann og renovasjon	10	68	22	12
Bygge- og anleggsvirksomhet	9	58	33	25
Varehandel, motorvognreparasjoner	9	71	20	12
Transport og lagring	13	66	21	8
Overnattings- og serveringsvirksomhet	8	66	26	17
Informasjon og kommunikasjon	7	44	50	43
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	13	61	27	14
Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	8	60	33	25
Offentlig forvaltning	18	65	17	-1
Undervisning	18	61	21	3
Helse- og sosialtjeneste	12	68	20	8
Personlig tjenesteyting	7	74	19	12

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2018

### Positive sysselsettingsforventninger

Nettoandelen virksomheter som venter sysselsettingsvekst i vårens undersøkelse er på 14 prosent som er det samme som i fjor, mot en nettoandel på 10 prosent i 2016.

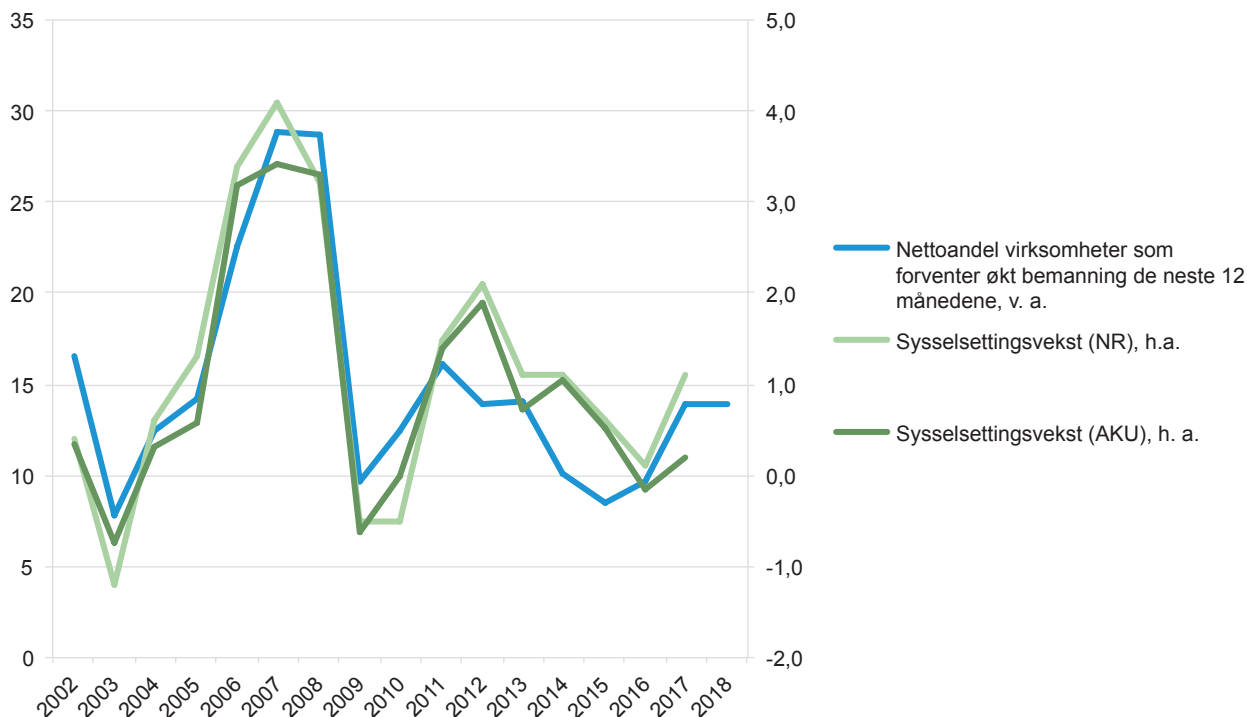
I samtlige fylker er det flere bedrifter som forventer at de skal oppbemanne enn nedbemanne, men forventninger går i litt ulike retninger sammenlignet med i fjor. Vest-Agder og Telemark er fylkene hvor nettoandel virksomheter som forventer økt sysselsetting har økt mest sammenlignet med i fjor. Det er også i disse to fylkene vi finner den høyeste nettoandelen virksomheter som forventer økt bemanning med henholdsvis 20 og 17 prosent. Bedriftene i Akershus og Troms er fylkene som har mest negativ utvikling sammenlignet med 2017. Her er nettoandelen som forventer å øke sysselsettingen 8 prosentpoeng lavere enn i

fjor. Til gjengjeld var det i disse to fylkene at bedriftene hadde høyest forventninger i fjor.

Informasjon og kommunikasjon er næringen med høyest nettoandel bedrifter som venter sysselsettingsvekst det kommende året, fulgt av deler av industrien, samt næringsgruppen eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting og bygge- og anleggsvirksomhet. Innen offentlig forvaltning er det flere bedrifter som svarer at de skal nedbemanne enn oppbemanne (tabell 4).

Samlet har nettoandelen bedrifter som venter å øke sysselsettingen innen industrien det neste året gått betydelig opp de siste to årene. I den oljerelaterte industrien har situasjonen de siste årene vært preget av fallende oljeinvesteringer og fallende produksjon, mens andre deler av industrien har nytt godt av en

**Figur 4. Nettoandel virksomheter som forventer økning i bemanningen de neste 12 månedene, (venstre akse). Årlig sysselsettingsvekst ifølge nasjonalregnskapet og AKU (høyre akse). Prosent**



Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2018, SSBs nasjonal regnskap, SSBs arbeidskraftundersøkelse

svak kronekurs. I årets undersøkelse ser vi en betydelig optimisme blant næringene som er knyttet til oljeindustrien. Innen produksjon av maskiner og utstyr, som leverer mye til olje, var det i 2016 nesten like mange som ventet å nedbemanne som å øke bemanningen. I 2017 var nettoøkningen på 17 prosent, mens den i år er på hele 29. Produsenter av elektriske og optiske produkter har nå høyest nettoandel bedrifter som venter å øke sysselsettingen det neste året. På samme måte som i fjor er det kun innen trefor-

edling og grafisk produksjon er det flere som forventer nedgang enn økning i sysselsettingen.

I figur 4 vises nettoandelen virksomheter som venter oppbemanning de neste tolv månedene (venstre akse), samt årlig sysselsettingsvekst ifølge Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) og nasjonalregnskapet fra 2002 til 2017 (høyre akse). Nettoandelen virksomheter som venter å øke bemanningen har vist seg å korrelere godt med den faktiske sysselsettingsveksten samme år, selv om det i enkelte år har oppstått et avvik. Når sysselsettingsforventningene nå samlet sett er på samme nivå som i fjor kan det tyde på at sysselsettingsveksten også vil fortsette framover.

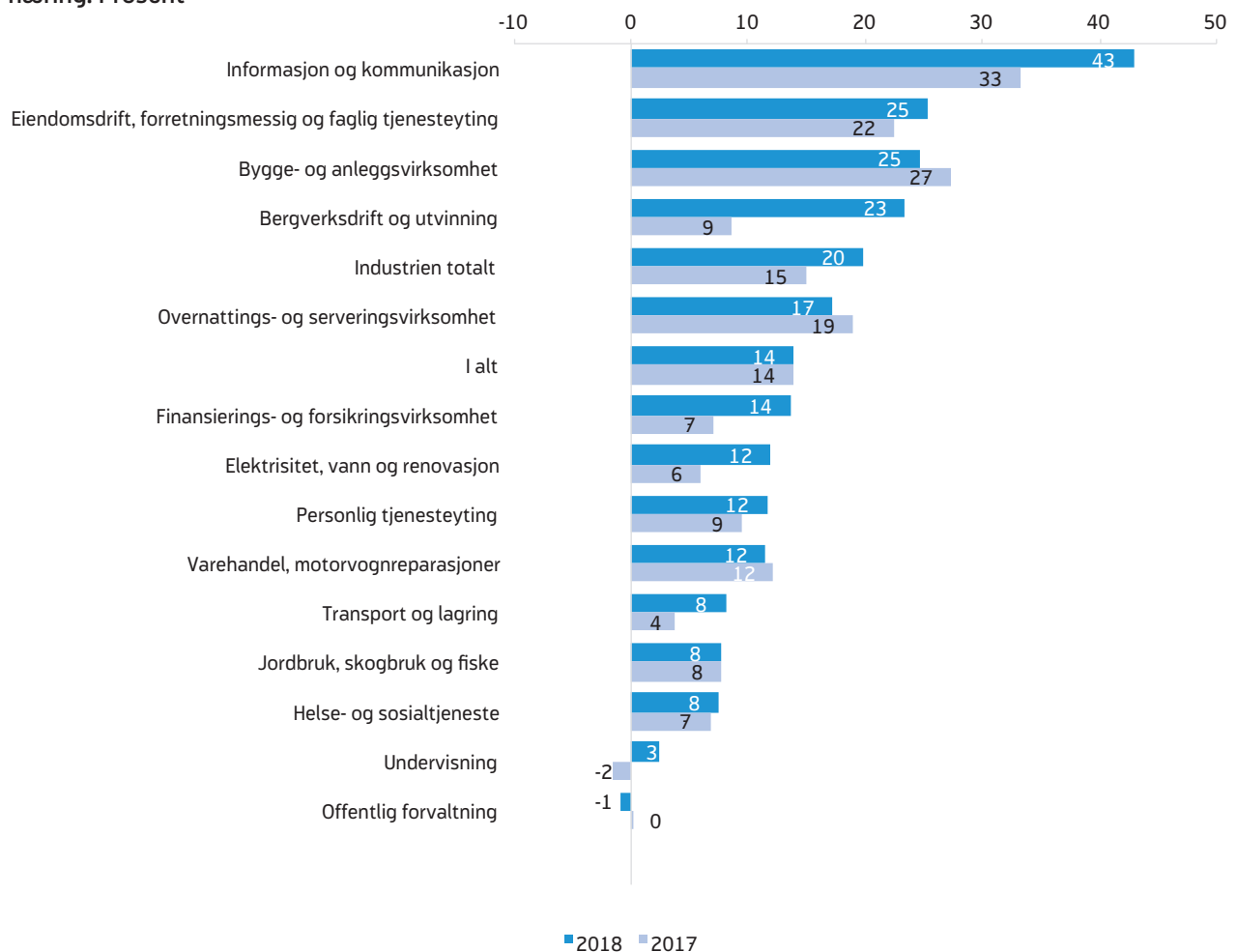
### NAVs sysselsettingsbarometer

Sysselsettingsbarometeret utarbeides basert på resultatene fra bedriftsundersøkelsen. Tallverdien i sysselsettingsbarometeret viser differansen mellom prosentvis andel virksomheter som oppgir at de forventer økning i sysselsettingen og prosentvis andel virksomheter som forventer nedgang. Dette gir en indikasjon på virksomhetenes forventning for det kommende året. En høy verdi på sysselsettingsbarometeret er et tegn på høy etterpørsel etter arbeidskraft i den gitte næringen.

### Noen utvalgte næringer

Vi vil her se nærmere på resultater for ulike yrker og næringer. Inndelingen i yrker og næringer bygger på forskjellige klassifiseringsprinsipper. Næring viser hva slags produksjon som hovedsakelig foregår i

**Figur 5. NAVs sysselsetningsbarometer. Nettoandel virksomheter som forventer økning i sysselsettingen, etter næring. Prosent**



Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2018

virksomheten, mens yrkesbetegnelsen viser hva slags arbeidsoppgaver som utføres av en ansatt. Innenfor den enkelte næringen vil det finnes et bredt spekter av yrker.

### Økt optimisme innen bergverksdrift og utvinning av råolje og naturgass

Utviklingen innen bergverksdrift og utvinning av råolje og naturgass har vært preget av fallet vi har sett i oljeprisen i de foregående årene. Før oljeprisen begynte å falle i 2014 var dette den mest optimistiske næringen, med en nettoandel på 33 prosent som ventet økt sysselsetting. I 2016 hadde nettoandelen falt til -7 prosent, og det var med andre ord flere bedrifter som ventet å nedbemanne enn å oppbemanne. I 2017 snudde dette, og det var igjen flere bedrifter som sa de

vil oppbemanne enn nedbemanne. I år er det betydelig større optimisme innen denne næringen.

Innen bergverksdrift og utvinning venter nå 34 prosent av bedriftene vekst i antall ansatte de neste tolv månedene, og andelen som venter nedgang er 10 prosent, slik at nettoandelen er 23 prosent økning (se figur 5). Dette er en markert forbedring sammenlignet med de siste årene. Vi er imidlertid ikke tilbake til optimismen vi så før oljeprisen begynte å falle.

Det er bare 5 prosent av bedriftene innen bergverksdrift og utvinning som oppga at de ikke hadde fått rekruttert arbeidskraft på grunn av at de ikke fikk kvalifiserte søkere til stillingen. Det er omtrent som i fjor

da 3 prosent svarte det samme. Mangelen på arbeidskraft i denne næringen er estimert til kun 50 personer i år, som er det samme som i fjorårets undersøkelse.

Resultatene fra årets bedriftsundersøkelse kan tyde på at sysselsettingen innen bergverksdrift og utvinning av råolje og naturgass vil utvikle seg bedre framover enn den har gjort de siste årene.

### **Størst mangel på arbeidskraft innenfor eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting**

Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting er en sammensatt næringsgruppe som blant annet omfatter forskjellige typer konsulentvirksomhet, juridisk og regnskapsmessig tjenesteyting, rengjøringsbedrifter og bedrifter som driver med utleie av arbeidskraft.

Tall fra nasjonalregnskapet viser sysselsettingsvekst i 2017 innen næringene faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting og forretningsmessig tjenesteyting. I årets bedriftsundersøkelse finner vi at nettoandelen som venter økt bemanning det kommende året er på 25 prosent, som er noe høyere enn i fjor.

12 prosent av bedriftene oppga at de hadde mislyktes i å rekruttere eller måtte ansette noen med lavere eller annen formell kompetanse i løpet av de siste tre månedene. Dette er omtrent samme nivå som er blitt rapportert inn de siste årene. Den estimerte mangelen på arbeidskraft i denne næringen er på 12 800 personer (mot 8 450 i fjor), og dette er dermed næringen som har størst mangel målt i antall personer. Litt over en tredjedel av mangelen er rapportert fra bedrifter i Oslo og Akershus.

### **Høye forventninger innen informasjon og kommunikasjon**

Nettoandelen bedrifter innen informasjon og kommunikasjon som forventer oppbemanning det kommende året er på hele 43 prosent. Dette er dermed næringen med høyest sysselsettingsforventninger, som det har vært de siste årene. Nettoandelen er enda høyere enn fjorårets, som lå på 33 prosent, noe som stort sett skyldes at det i år er flere som ventet å oppbemanne.

Ifølge tall fra nasjonalregnskapet holdt sysselsettin-

gen seg stabil innen informasjon og kommunikasjon i 2017 (+ 0,8 %), mens bruttoproduktet økte med 2,5 prosent (målt i løpende priser) som er omtrent som året før.

19 prosent av bedriftene innen informasjon og kommunikasjon melder i år om å ha hatt rekrutteringsproblemer, mot 15 prosent i fjor. Mangelen på arbeidskraft i næringen er estimert til 2 000 personer som er vel det dobbelte av i fjor. Over 70 prosent av mangelen er å finne i Oslo og Akershus. Bedriftenes svar på undersøkelsen tyder på at sysselsettingen innen informasjon og kommunikasjon vil fortsette å vokse i 2018.

### **Fortsatt optimisme innen bygge- og anleggsvirksomhet**

I årets bedriftsundersøkelse er mangelen på arbeidskraft i bygge- og anleggsnæringen estimert til 4 900 personer, som er 700 færre enn for ett år siden. Det er mangel i hele landet, men særlig i Nord-Norge. Dette er en av få næringer som har lavere mangel enn i fjor.

I 2017 var det som i de to siste årene relativt god sysselsettingsvekst i næringen. Ifølge nasjonalregnskapet økte bruttoproduktet i bygge- og anleggsvirksomhet med 4,4 prosent, og sysselsettingen med 4,5 prosent. Bruttoledigheten innen bygg og anlegg har også gått ned det siste året.

I 2015 og 2016 økte boliginvesteringene kraftig. Investeringene økte også i 2017, men veksttakten avtok gjennom året. I løpet av 2017 ble det gitt igangsettingstillatelse til 35 273 nye boliger som er omtrent som året før.

Årets bedriftsundersøkelse viser at andelen bedrifter i bygg og anlegg som har opplevd rekrutteringsproblemer i år er på 18 prosent som er omtrent som i fjor. Nettoandelen bedrifter i næringen som venter å oppbemanne det kommende året er også på nivå med resultatene fra i fjor med en nettoandel på 25 prosent. Disse resultatene tyder på fortsatt vekst i sysselsettingen i denne næringen det kommende året.

### **Høyere forventninger innen industrien**

Tall fra nasjonalregnskapet viser at bruttoproduktet for industrien samlet holdt seg relativt stabilt med en vekst på 0,3 prosent i 2017, dette kommer etter ned-

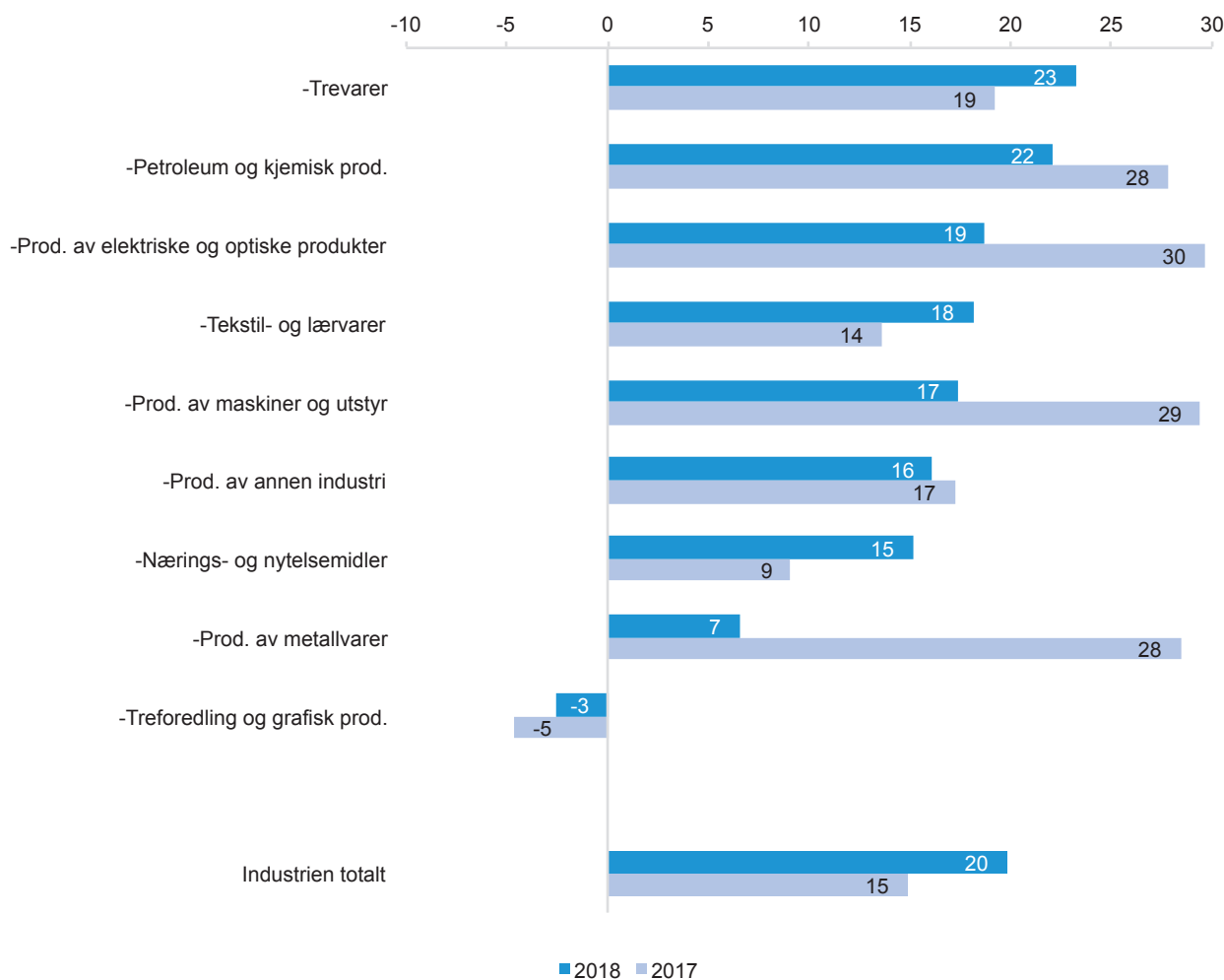
gang i 2015 og 2016. Nedgangen i de foregående årene skyldes i stor grad fallende produksjon i næringene som leverer til oljeindustrien. I 2017 var det som for to år siden størst nedgang innen produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner (-4,3 %) og innen reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr (-3,7 %). En del av næringer innen industrien hadde vekst i bruttoproduktet. Blant annet oljeraffinering, kjemisk og farmasøytisk industri (vekst på 11,1 %) og tekstil-, beklednings- og lærvareindustrien (9,3 %).

Nedgangen i industriproduksjonen har også ført til nedbemanning i industrinæringene. Sysselsettingen i industrien gikk ned med 1,8 prosent i 2017. Nedgan-

gen skyldes sysselsettingsnedgang innen verftsindustri og annen transportmiddelindustri (-9,1 %) samt innen produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner (-5,8 %). De andre næringene har hatt en stabil eller positiv sysselsettingsutvikling. Antallet helt ledige og arbeidssøkere på tiltak med bakgrunn fra industriarbeid har gått ned med 28 prosent siden i fjor fra 14 000 i februar 2017 til 10 150 i februar 2018.

I følge SSBs investeringsundersøkelse fra februar antyder virksomhetenes anslag for 2018 en tydelig positiv vekst i industriinvesteringene i år. Sammenlignet med tilsvarende anslag for 2017 ligger det an til en oppgang på nesten 12 prosent. Oppgangen i 2018

**Figur 6. NAVs sysselsettingsbarometer. Nettoandel virksomheter som forventer økning i sysselsettingen, etter industrinæring**



Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2018

skyldes i stor grad at næringsgruppen oljeraffinering, kjemisk og farmasøytisk industri har en betydelig investeringsvekst.

NAVs bedriftsundersøkelse viser at andelen industri-bedrifter som har hatt rekrutteringsproblemer er på 11 prosent, som er en noe høyere andel enn i fjor da den lå på 8 prosent. Produksjon av annen industri, trevarer, produksjon av metallvarer samt produksjon av maskiner og utstyr er de næringene innen industrien som rapporterer om størst rekrutteringsproblemer.

Mangelen på arbeidskraft i industrien er estimert til 1 450 personer, som er en del høyere enn i fjor. Bedrifter innen produksjon av maskiner og utstyr, samt produksjon av metallvarer, har som i fjor størst mangel på arbeidskraft, men det er også noe mangel i andre deler av industrien (se tabell 5). Mangelen på arbeidskraft innen industrien er jevnt fordelt i hele landet. Sveisere og anleggsmaskin- og industrimekanikere er eksempler på yrker industribedriftene oppgir mangel på (se tabell 8).

For hele industrien samlet er nettoandelen som venter å ha flere ansatte om ett år 20 prosent, opp fra 15 i fjor. Bedrifter innen produksjon av elektriske og optiske produkter samt innen produksjon av maskiner og utstyr er de som er mest optimistiske (se figur 6). Kun innen treforedling og grafisk produksjon er det flere som venter nedbemanning enn oppbemanning, med en nettoandel på -5 prosent. Samlet sett tyder resultatene fra årets bedriftsundersøkelse på at sysselsettingen innen industrien vil utvikle seg positivt i 2018

### **Gode tider innen overnattings- og serveringsvirksomhet**

Overnattings- og serveringsvirksomhet er en næring som har nytt godt av den svake kronekursen de siste årene. Bruttoproduktet i næringen hadde en vekst på 2,1 i 2017, som er noe lavere enn veksten i årene før. Sysselsettingsveksten i 2017 var på 4,0 prosent som er omtrent som året før. På samme måte som i 2017 er det 16 prosent av virksomhetene innen overnattings- og serveringsvirksomhet som oppgir å ha hatt rekrutteringsproblemer de siste tre månedene.

Mangelen på arbeidskraft er estimert til å utgjøre 2 400 personer som er på samme nivå som i fjor. Mangelen fordeler seg over hele landet. Med en stramhetsindikator på 2,5 er dette en av næringene som opplever det strammeste arbeidsmarkedet i årets undersøkelse. Det er særlig mangel på kokker og servertører.

Nettoandelen bedrifter som venter økt bemanning det kommende året er i vår på 17 prosent, ned fra 19 i fjor.

### **Økt mangel innen varehandelen**

Varehandel har hatt en jevn vekst de siste årene, men hadde en liten nedgang i 2016. Bruttoproduktet i næringen økte igjen noe i 2017, mens sysselsettingen holdt seg relativt stabil (+0,3 prosent).

10 prosent av bedriftene i denne næringen oppgir at de har hatt rekrutteringsproblemer, opp fra 8 prosent i fjor. Mangelen på arbeidskraft innen varehandel er estimert til 4 200 personer, som er 1 500 flere enn i fjor. Mangelen er fordelt i hele landet. Vi ser også at antall arbeidsledige og arbeidssøkere på tiltak med yrkesbakgrunn fra butikk- og salgsarbeid har gått noe ned det siste året.

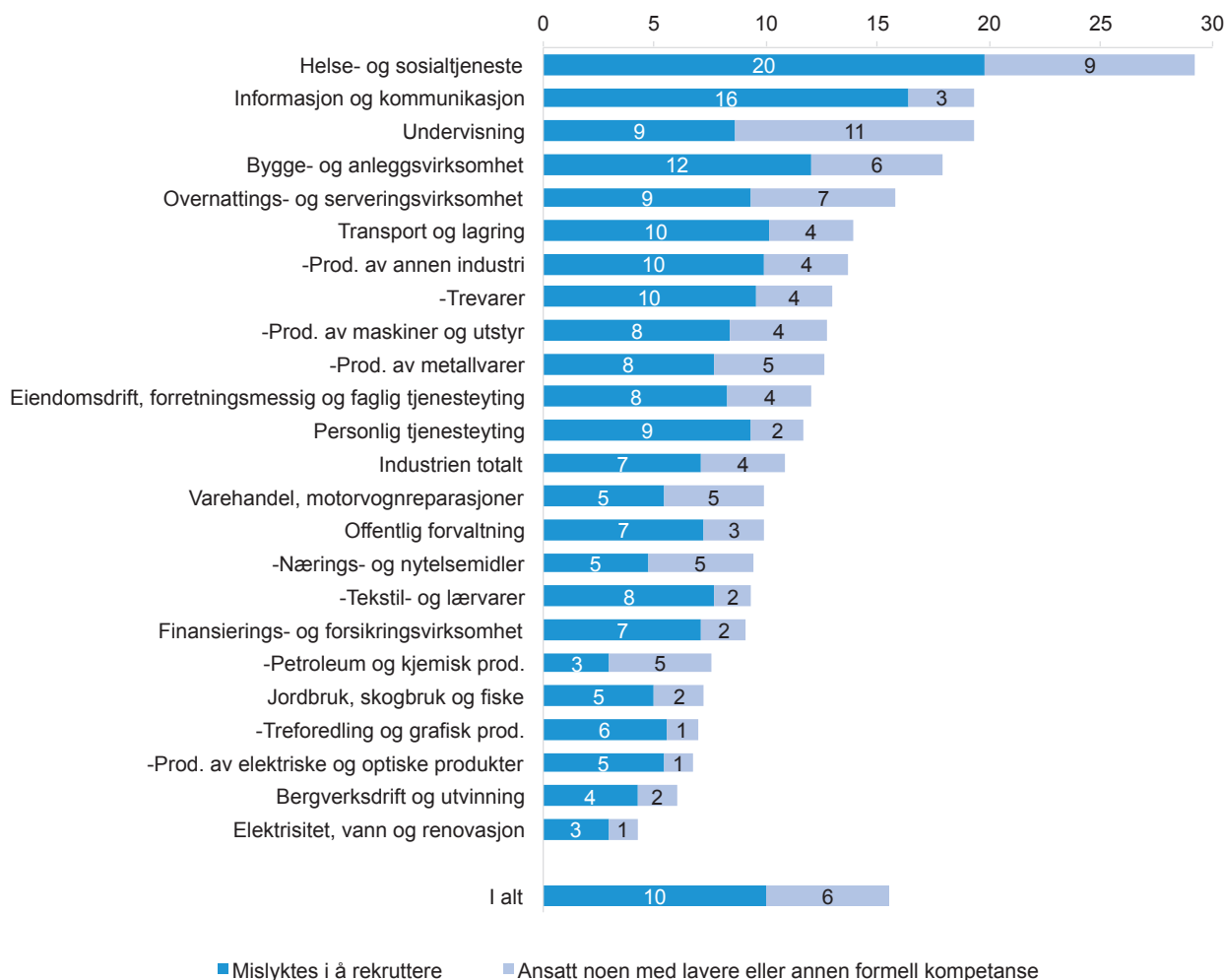
Nettoandelen bedrifter som venter å oppbemanne de neste tolv månedene er på 12 prosent som er det samme som i fjor. Vi forventer at sysselsettingen i denne næringen vil vokse noe i 2018.

### **Noe høyere sysselsettingsforventninger innen transport og lagring**

Næringen transport og lagring består av post og distribusjonsvirksomhet, samt passasjer- og godstransport på vei, jernbane, lufttransport eller sjøtransport. Tall fra nasjonalregnskapet viser at bruttoproduktet i transport, utenom utenriks sjøfart, økte med 2,8 prosent i 2017. Dette er noe høyere enn i 2016. Sysselsettingen gikk likevel noe ned (-0,7 %).

I årets undersøkelse er andelen bedrifter som opplevde rekrutteringsproblemer på omtrent samme nivå som i fjor med 14 prosent. Den estimerte mangelen på arbeidskraft er noe høyere i år. I år er mangelen estimert til 2 150 personer, som er 900 flere personer

**Figur 7. Virksomheter som har mislyktes i å rekruttere arbeidskraft eller måttet ansette noen med annen formell kompetanse enn man søkte etter, etter næring. Prosent**



Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2018

enn i fjor. Det er særlig mangel på lastebil- og trailer-sjåfører samt andre bussjåfører og trikkeførere.

Sysselsettingsforventningene er noe høyere enn i fjor, med en nettoandel på 8 prosent som venter å oppbe- manne (mot 4 i 2017).

### Offentlig sektor

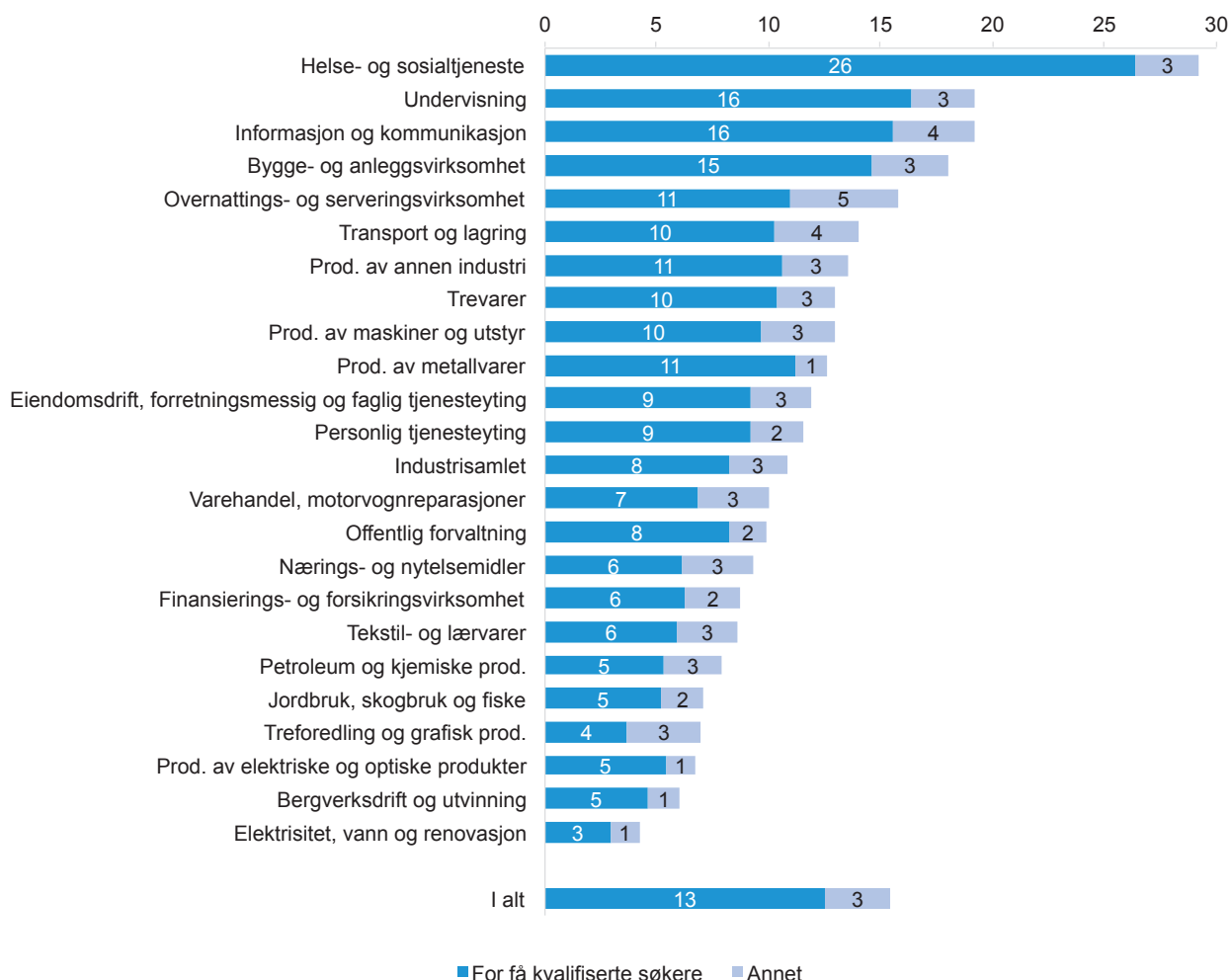
Offentlig sektor består blant annet av offentlig for- valtning, offentlig finansiert undervisning, samt helse- og sosialtjenester. Sektoren står for over en tredjedel av sysselsettingen i Norge.

### Undervisning – fortsatt mangel på kvalifisert arbeidskraft

Innen undervisning forventer 18 prosent av bedriftene å nedbemanne, mens 21 prosent venter at de skal oppbe- manne, noe som gir en nettoøkning på 3 prosent. I fjor var det flere bedrifter som ventet nedbemanning enn oppbemanning og nettoandelen var dermed negativ.

Vi vet fra tidligere undersøkelser at skoler og barne- hager, i likhet med andre deler av offentlig sektor, pleier å være mer forsiktige enn bedriftene i privat sektor når de besvarer undersøkelsen. For de fleste næringene henger den faktiske utviklingen i sysselset-

**Figur 8. Virksomheter med rekrutteringsproblemer som skyldes for få/ingen kvalifiserte søkere eller om det er andre årsaker, etter næring. Prosent**



Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2018

tingen godt sammen med bedriftenes forventninger, mens for offentlige sektor er den systematisk bedre enn undersøkelsenes resultater kunne tilsi. Til tross for lunkne forventninger i fjorårets undersøkelse viser tall fra nasjonalregnskapet at sysselsettingen økte med 3 400 personer (1,6 %) i 2017, som er omtrent som året før.

Yrker innen undervisning har lenge vært blant dem med lavest arbeidsledighet. Ved utgangen av februar var bruttoledigheten på 0,9 prosent for denne yrkesgruppen, mot en samlet bruttoledighet på 3,2 prosent.

Undervisningsnæringen er blant næringene som har en særlig høy andel virksomheter som har mislyktes med rekruttering på grunn av for få kvalifiserte søkere. 19 prosent av virksomhetene svarte at de har mislyktes med å rekruttere arbeidskraft eller måttet ansette noen med lavere eller annen formell kompetanse enn de søkte etter. Mangelen på arbeidskraft er estimert til 1 750 personer, som er litt flere enn for ett år siden. Det er særlig mangel på grunnskolelærere. Mangelen fordeler seg over hele Norge, men er størst i Nord-Norge.



### **Stor mangel på personell i helse- og sosialtjenestene**

Over 20 prosent av de sysselsatte i Norge jobber innen næringen helse- og sosialtjenester. Denne næringen har i flere år hatt den største mangelen på arbeidskraft, mens den i år som i fjor ligger rett bak næringen eienomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting. Til sammen er mangelen innen helse- og sosialtjenester estimert til 10 200 personer, som er 2 050 flere enn for ett år siden. Det er mangel i hele landet, men mest i Nord-Norge hvor stramhetsindikatoren er på 4,3. Det er særlig stor mangel på sykepleiere som er det yrke av samtlige, uavhengig av næring, det er størst mangel på. Videre er det også mangel på helsefagarbeidere, spesialsykepleiere samt innen samlekategori «andre helseyrker». Arbeidsledigheten i yrkes-

gruppen «Helse, pleie og omsorg» har lenge ligget på et lavt nivå. I februar 2018 var det 6 300 helt ledige og arbeidssøkere på tiltak med denne yrkesbakgrunn. Det utgjør 1,6 av arbeidsstyrken, og er på omtrent samme nivå som i 2017.

Ifølge tall fra nasjonalregnskapet økte sysselsettingen innenfor helse- og omsorgstjenester med 0,8 prosent i 2017, som tilsvarer 4 800 personer.

Nettoandelen virksomheter innen helse- og sosialtjenester som venter vekst i sysselsettingen det kommende året, er omtrent som i fjor (8 mot 7). Vi forventer fortsatt høy vekst i etterspørselen etter arbeidskraft i denne næringen det kommende året.

## Tabellvedlegg

Tabell 5. Estimert mangel på arbeidskraft fordelt på næringer. 2018

	Mangel på arbeidskraft i antall personer	95 % konfidensintervall for estimert mangel, nedre grense	95 % konfidensintervall for estimert mangel, øvre grense	NAVs stramhetsindikator	Prosentvis andel bedrifter med alvorlige rekrutteringsproblemer
Jordbruk, skogbruk og fiske	350	224	517	0,6	5
Bergverksdrift og utvinning	50	30	96	0,1	5
Industrien	1 450	1 286	1 582	0,7	8
Nærings- og nytelsemidler	200	137	246	0,4	6
Tekstil- og lærvarer	50	22	39	0,7	6
Trevarer	100	89	121	0,8	10
Treforedling og grafisk prod.	50	22	42	0,4	4
Petroleum og kjemiske prod.	50	49	75	0,3	5
Prod. av annen industri	250	188	304	1,3	11
Prod. av metallvarer	300	245	416	1,1	11
Prod. av maskiner og utstyr	450	311	520	0,8	10
Prod. av elektriske og optiske produkter	50	20	33	0,2	5
Elektrisitet, vann og renovasjon	100	61	130	0,3	3
Bygge- og anleggsvirksomhet	4 900	3 818	6 783	2,2	15
Varehandel, motorvognreparasjoner	4 200	3 142	5 372	1,2	7
Transport og lagring	2 150	1 407	2 861	1,6	10
Overnattings- og serveringsvirksomhet	2 400	1 665	3 284	2,5	11
Informasjon og kommunikasjon	2 000	1 383	2 842	2,2	16
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	200	157	276	0,5	6
Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	12 800	7 737	16 799	4,2	9
Offentlig forvaltning	450	356	609	0,3	8
Undervisning	1 750	1 530	2 038	0,8	16
Helse- og sosialtjeneste	10 200	8 961	12 103	1,8	26
Personlig tjenesteyting	1 350	989	1 765	1,3	9
<b>Totalt</b>	<b>44 400</b>	<b>39 068</b>	<b>49 110</b>	<b>1,7</b>	<b>13</b>

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2018

**Tabell 6. Estimert mangel på arbeidskraft fordelt på næringer og regioner. 2018**

	Østfold, Vestfold og Telemark	Oslo og Akershus	Hedmark, Oppland og Buskerud	Agder- fylkene og Rogaland	Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal	Trøndelag	Nord- Norge
Jordbruk, skogbruk og fiske	50	0	50	50	50	0	150
Bergverksdrift og utvinning	0	0	0	0	0	0	0
Industrien	200	150	200	150	300	150	250
Nærings- og nytelsemidler	0	50	50	0	50	0	50
Tekstil- og lærvarer	0	0	0	0	0	0	0
Trevarer	0	0	50	0	0	0	0
Treforedling og grafisk prod.	0	0	0	0	0	0	0
Petroleum og kjemiske prod.	0	0	0	0	0	0	0
Prod. av annen industri	50	50	50	50	50	0	50
Prod. av metallvarer	50	0	50	50	50	50	50
Prod. av maskiner og utstyr	50	50	50	50	100	100	100
Prod. av elektriske og optiske produkter	0	0	0	0	0	0	0
Elektrisitet, vann og renovasjon	0	0	0	0	0	0	0
Bygge- og anleggsvirksomhet	900	1 300	950	200	500	300	800
Varehandel, motorvognreparasjoner	550	1 200	500	250	450	450	750
Transport og lagring	150	700	200	100	250	150	650
Overnattings- og serveringsvirksomhet	250	750	200	250	500	100	350
Informasjon og kommunikasjon	100	1 450	50	100	200	50	50
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	50	100	0	0	0	0	0
Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	1 350	4 950	1 350	850	1 450	1 300	1 550
Offentlig forvaltning	50	50	50	50	50	50	150
Undervisning	250	300	150	300	200	100	450
Helse- og sosialtjeneste	950	1 350	1 050	1 300	1 550	1 400	2 600
Personlig tjenesteyting	200	400	100	150	250	50	200
<b>I alt</b>	<b>5 000</b>	<b>12 700</b>	<b>5 000</b>	<b>3 900</b>	<b>5 700</b>	<b>4 100</b>	<b>8 000</b>

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2018

**Tabell 7. Stramhetsindikatoren. Resultatene fordelt på næringer og regioner. 2018**

	Østfold, Vestfold og Telemark	Oslo og Akershus	Hedmark, Oppland og Buskerud	Agder- fylkene og Rogaland	Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal	Trøndelag	Nord- Norge
Jordbruk, skogbruk og fiske	0,7	0,9	0,5	0,6	0,3	0,3	1,2
Bergverksdrift og utvinning	0,1	0,1	0,3	0,1	0,0	0,0	0,2
Industrien	0,6	0,7	0,7	0,3	0,6	0,9	1,6
Nærings- og nytelsemidler	0,2	0,4	0,5	0,3	0,6	0,2	0,6
Tekstil- og lærvarer	1,2	1,3	0,9	0,1	0,6	0,0	0,8
Trevarer	0,9	1,2	1,1	0,3	0,9	0,6	1,1
Treforedling og grafisk prod.	0,4	0,3	0,0	0,3	0,3	1,0	0,4
Petroleum og kjemiske prod.	0,2	0,3	0,2	0,6	0,3	0,4	1,2
Prod. av annen industri	1,3	1,8	1,7	0,9	1,2	0,7	2,3
Prod. av metallvarer	1,3	1,2	0,7	0,4	0,7	2,5	3,4
Prod. av maskiner og utstyr	1,1	0,7	0,6	0,2	0,5	2,5	3,1
Prod. av elektriske og optiske produkter	0,1	0,5	0,1	0,1	0,2	0,1	1,3
Elektrisitet, vann og renovasjon	0,2	0,4	0,4	0,2	0,2	0,2	0,6
Bygge- og anleggsvirksomhet	2,7	2,9	2,9	0,7	1,3	1,4	3,6
Varehandel, motorvognreparasjoner	1,1	1,3	1,0	0,6	0,9	1,6	2,6
Transport og lagring	0,8	1,9	1,2	0,6	0,9	1,4	4,3
Overnattings- og serveringsvirksomhet	2,7	2,5	1,9	2,0	3,4	1,1	3,7
Informasjon og kommunikasjon	1,1	3,0	0,8	1,3	2,1	0,8	1,9
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	0,8	0,5	0,5	0,3	0,3	0,2	1,3
Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	3,9	4,5	4,2	2,2	3,2	4,8	7,8
Offentlig forvaltning	0,3	0,1	0,3	0,3	0,3	0,2	0,6
Undervisning	0,9	0,6	0,6	1,0	0,5	0,4	1,8
Helse- og sosialtjeneste	1,3	1,1	1,4	1,7	1,6	2,8	4,3
Personlig tjenesteyting	1,5	1,1	0,9	1,2	1,5	0,7	2,5
<b>I alt</b>	<b>1,5</b>	<b>1,9</b>	<b>1,5</b>	<b>1,0</b>	<b>1,3</b>	<b>1,8</b>	<b>3,2</b>

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2018

**Tabell 8. Estimert mangel på arbeidskraft for utvalgte yrker. Sortert etter antall personer bedriftene mangler. 2018**

	Mangel på arbeidskraft i antall personer	95 % konfidensintervall for estimert mangel, nedre grense	95 % konfidensintervall for estimert mangel, øvre grense	NAV's stramhetsindikator
Sykepleiere	4 550	3 624	5 292	6,2
Tømrere og snekkere	3 200	2 243	4 499	5,5
Helsefagarbeidere	2 200	1 537	2 846	2,4
Andre helseyrker	1 700	1 320	1 983	61,2
Spesialsykepleiere	1 350	432	2 676	6,2
Systemanalytikere/-arkitekter	1 250	479	1 860	4,6
Programvareutviklere	1 250	319	3 705	9,2
Betongarbeidere	1 150	385	2 186	14,7
Kokker	1 050	770	1 499	4,9
Lastebil- og trailersjåfører	1 050	653	1 637	4,2
Rørleggere og VVS-montører	900	446	1 336	4,8
Grunnskolelærere	850	668	1 075	1,0
Bussjåfører og trikkeførere	850	224	1 493	6,6
Sveisere	800	498	1 147	11,9
Andre salgsmedarbeidere	750	354	1 049	37,7
Vernepleiere	700	483	880	4,8
Telefon- og nettselgere	650	200	1 398	5,3
Anleggsmaskin- og industrimekanikere	650	353	999	2,6
Elektrikere	600	315	890	2,0
Kontomedarbeidere	550	121	1 032	1,2
Legespesialister	500	336	659	3,6
Regnskapsmedarbeidere	500	61	1 239	3,2
Servitører	500	233	834	2,8
Butikkmedarbeidere	500	222	803	0,3
Andre håndverkere	500	284	823	21,9
Anleggsmaskinførere	450	300	670	1,8
Revisorer, regnskapsrådgivere	400	117	859	1,7
Platearbeidere	400	152	680	10,5
Bilmekanikere	400	195	647	1,7
Bygningsingeniører	350	202	476	1,4
Andre ingeniører	350	162	728	1,7
Frisører	350	166	545	2,4
Bil-, drosje- og varebilførere	350	191	596	1,8
Ledere av bygge- og	300	154	467	2,2
Sivilingeniører (bygg og anlegg)	300	125	705	1,7
Førskolelærere	300	209	441	1,0
Andre programvare- og applikasjonsutviklere	300	68	803	1,3
Renholdere i bedrifter	300	137	612	0,6
Malere og byggtapetserere	250	104	481	4,0
Allmennpraktiserende leger	200	46	605	1,7
Universitets og høyskolelektorer/-lærere	200	106	359	0,7
Lektorer mv. (videregående skole)	200	136	302	0,7
Spesiallærere / spesialpedagoger	200	111	283	5,0

Applikasjonsprogrammerere	200	57	675	25,6
Gatekjøkken- og kafémedarbeidere mv.	200	59	412	1,7
Taktekkere	200	14	391	20,6
Tele- og IKT-installatører	200	62	391	4,8
Andre hjelpearbeidere i industri	200	16	373	3,9
Andre administrative ledere	150	54	221	0,6
Salgs- og markedssjefer	150	55	220	0,9
Andre ledere av produksjon og tjenesteyting	150	98	266	3,5
Spesialister i pedagogikk	150	42	255	5,8
Andre lærere	150	63	248	1,8
Nettverks- og systemteknikere, IKT	150	40	307	17,7
Barnehage- og skolefritidsassistenter mv.	150	93	256	0,2
Andre pleiemedarbeidere	150	31	261	0,3
Melke og husdyrprodusenter	150	65	237	0,7
Murere	150	59	285	3,0
Andre bygningsarbeidere	150	37	280	4,3
Gips- og sparklingsarbeidere	150	12	526	0,0
Kopper- og blikkenslagere	150	66	270	3,0
Bakere, konditorer mv.	150	78	270	8,8
Arealplanleggere	100	35	181	4,3
Yrkesfaglærere	100	62	202	5,1
Andre språklærere	100	67	191	55,0
Finans- og investeringsrådgivere	100	30	174	2,1
Høyere saksbehandlere i offentlig og privat virksomhet	100	20	170	0,2
Reklame- og markedsføringsrådgivere	100	6	191	0,7
Psykologer	100	39	181	1,1
Rådgivere innen sosiale fagfelt	100	12	206	0,7
Protese- og tannteknikere	100	39	183	5,0
Regnskapsførere	100	18	193	0,2
Andre yrker innen offentlig forvaltning	100	8	151	1,6
Miljøarbeidere innen sosiale fagfelt	100	9	164	0,3
Religiøse yrker	100	19	190	2,4
Driftsteknikere, IKT	100	33	155	0,9
Andre opplysningsmedarbeidere	100	5	273	0,0
Forsikrings- og finansmedarbeidere	100	22	226	0,0
Lagermedarbeidere og materialforvaltere	100	19	218	0,4
Kjøreskolelærere	100	19	154	3,7
Andre personlige tjenesteytere	100	21	176	9,9
Butikkavdelingsjefer	100	4	178	1,9
Fengselsbetjenter	100	15	304	2,4
Andre sikkerhetsarbeidere	100	21	341	5,7
Havbruksarbeidere	100	16	320	1,9
Gulv- og flisleggere	100	33	227	5,8
Overflatebehandlere og lakkerere	100	41	259	3,7
Serviceelektronikere	100	7	237	6,9
Møbelsnekkere	100	40	146	3,8
Montører av mekaniske produkter	100	24	265	14,4
Montører av elektriske og elektroniske produkter	100	26	160	4,4

Andre montører	100	26	188	29,3
Andre rengjørere	100	7	196	43,5
Finans- og økonomisjefer	50	26	145	0,6
Strategi- og planleggingssjefer	50	5	98	8,1
Ledere av industriproduksjon mv.	50	25	122	0,4
Ledere av IKT-enheter	50	3	86	0,5
Ledere av helsetjenester	50	28	119	1,4
Ledere av eldreomsorg	50	17	104	0,8
Restaurantsjefer	50	3	74	0,6
Andre daglige ledere i tjenesteytende virksomheter	50	12	141	2,3
Sivilingeniører (geofag, petro- leumsteknologi, metallurgi mv.)	50	5	123	0,5
Sivilingeniører (elkraftteknikk)	50	3	76	1,1
Sivilingeniører (telekommunikasjon)	50	3	91	10,3
Sivilarkitekter	50	20	132	0,9
Rådgivere innen kompetanseutvikling	50	2	94	36,8
Salgskonsulenter innen IKT-produkter	50	2	71	45,2
Databasedesignere og -administratorer	50	4	102	4,0
Systemadministratorer	50	9	95	2,8
Sikkerhetsanalytikere mv.	50	4	102	1,2
Andre juridiske yrker	50	10	100	2,8
Rådgivere/forskere, humanistiske fag	50	4	133	3,4
Geistlige yrker	50	5	125	1,2
Journalister	50	8	65	0,3
Elkraftingeniører	50	15	80	0,8
Elektronikkingeniører	50	9	56	0,2
Maskiningeniører	50	24	107	1,1
Ingeniører innen petroleum, bergverk og metallurgi	50	5	117	0,3
Kontrolloperatører innen kjemisk prosessindustri	50	10	214	0,0
Forsikringsagenter	50	13	133	0,6
Arbeidsformidlere	50	4	149	1,1
Andre yrker innen forretningstjenester	50	8	106	12,2
Trenere og idrettsdommere	50	3	65	0,2
Sjefskokker	50	6	155	1,3
Andre yrker innen estetiske fag	50	5	121	3,1
Internett-teknikere	50	3	76	8,6
Teknikere innen telekom	50	3	95	7,0
Kundesentermedarbeidere	50	3	103	2,0
Sentralbordoperatører	50	2	80	1,5
Hotellresepsjonister	50	3	108	1,3
Transportfunksjonærer	50	2	96	0,8
Arkivassistenter	50	2	88	2,4
Bartendere	50	2	99	0,6
Kosmetologer mv.	50	4	125	0,9
Vaktmestre	50	12	144	0,2
Gateselgere, mat	50	2	111	0,0
Dørselgere	50	3	165	15,7
Gartnere	50	8	92	0,4
Plante- og husdyrprodusenter	50	7	79	0,7

Steinhoggere mv.	50	2	78	7,5
Glassarbeidere	50	2	91	3,0
Kuldemontører mv.	50	2	91	0,7
Verktøymaker, låsesmeder mv.	50	4	96	1,2
Metalldreiere mv.	50	3	66	3,5
Trykkere	50	3	90	2,1
Automatikere	50	4	132	0,6
Energimontører	50	2	60	0,5
Slaktere, fiskehandlere mv.	50	7	168	3,0
Skreddere, buntmakere mv.	50	9	81	7,4
Yrkesdykkere	50	4	124	8,3
Operatører innen næringsmiddelproduksjon	50	21	103	0,3
Kran- og heisførere mv.	50	11	123	1,3
Dekks- og maskinmannskap (skip)	50	4	93	1,0
Hjelpearbeidere i husdyrproduksjon	50	6	166	6,3
Hjelpearbeidere i anlegg	50	3	87	0,7
Kjøkkenassistenter	50	15	124	0,5
Reklamedistributører mv.	50	3	102	11,1
Andre hjelpearbeidere	50	5	209	6,2

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2018



## Metodisk vedlegg

### Utvalg

I bedriftsundersøkelsen trekkes et utvalg av virksomheter fra Bedrifts- og foretaksregisteret (Enhetsregisteret). Utvalget trekkes tilfeldig, men alle virksomheter med mer enn 400 ansatte er med i utvalget. I tillegg er alle virksomheter med mer enn 100 ansatte i næringsene offentlig forvaltning, undervisning, helse- og sosialtjenester og personlig tjenesteyting med i utvalget. De er med fordi dette ofte er virksomheter som skiller seg fra andre, som for eksempel sykehus, når det gjelder hvilke yrker de etterspør. Størrelsen på utvalget er bestemt slik at det skal sikres representativitet på alle næringer (2-sifret NACE).

### Innsamling av data

Det stilles i alt fem spørsmål i undersøkelsen, se spørreskjema i slutten av vedlegget. De utvalgte bedriftene blir bedt om å svare på internett eller postalt. Spørsmålene i undersøkelsen gir anslag på bedriftenes sysselsettingsforventninger for det kommende året, og om bedriften har rekrutteringsproblem innenfor spesifikke yrker. I undersøkelsen har NAVs fylkeskontorer ansvaret for datainnsamlingen.

### Analyse

I de tilfellene der resultatene på landsbasis skal presenteres i form av andeler, og ikke absoluttverdier, vektet resultatene. Et eksempel på en slik problemstilling er kartlegging av andel virksomheter som forventer sysselsettingsvekst i det kommende år. Ettersom næringsene varierer i størrelse, er det nødvendig å tildele de store næringsene mer vekt enn de små. Vektingen konstrueres ut fra forholdet mellom antall virksomheter i næringen og antall virksomheter totalt. Ettersom utvalget har en overrepresentasjon av store

virksomheter, må resultatene innenfor hver næring også vektet i forhold til andelen små og store virksomheter i populasjonen. I år har vi forenklet metoden vi bruker når vi vektet. Vi har sett at dette kan påvirke resultatene noe, i form av at andelen stort sett beveger seg mellom 0–2 prosentpoeng. Endringer fra i fjor må derfor tolkes med forsiktighet.

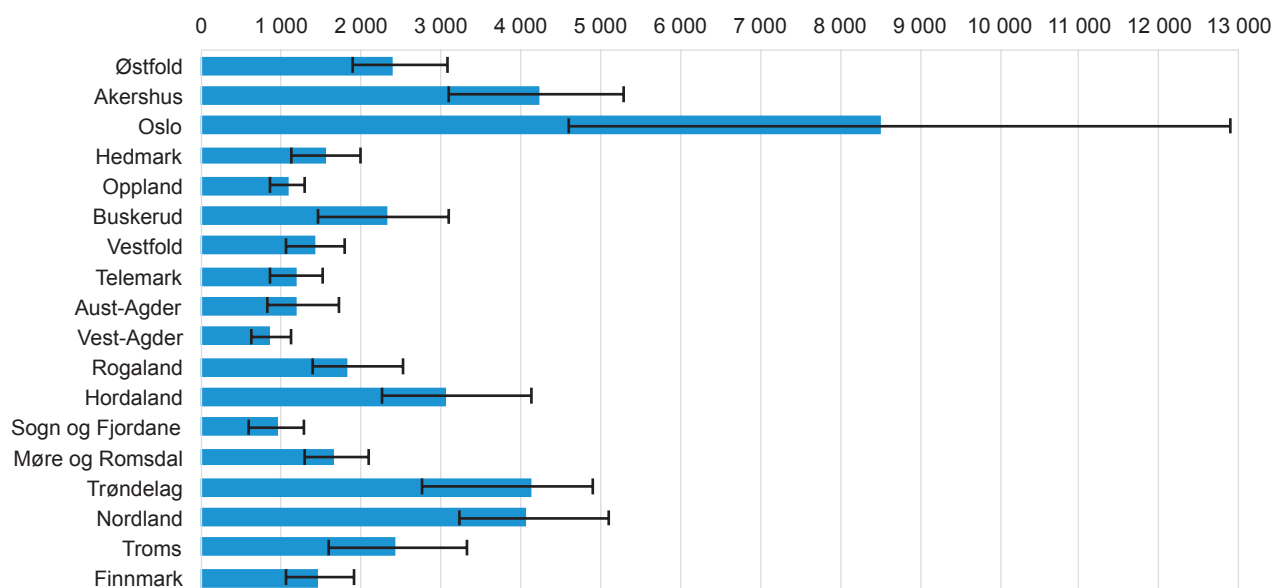
Mangel på arbeidskraft estimeres ved hjelp av en modell som tar hensyn til virksomhetenes geografiske kjennetegn, næringsvise kjennetegn, antall ansatte og observert mangel. Resultatet brukes til å predikere mangelen på arbeidskraft i de bedriftene som ikke ble tatt inn i utvalget.

### Usikkerhet

Det vil knytte seg usikkerhet til disse estimatene. Jo mer detaljert kjennetegn det søkes på, desto større er usikkerheten knyttet til estimatet. For eksempel er det større usikkerhet knyttet til estimatene for yrker enn det vil være for estimatene for næringer. Dette fordi det er færre virksomheter som har oppgitt mangel på et yrke enn innen en næring, og estimatet blir dermed mer følsomt dersom en bedrift oppgir svært høy mangel sammenliknet med andre.

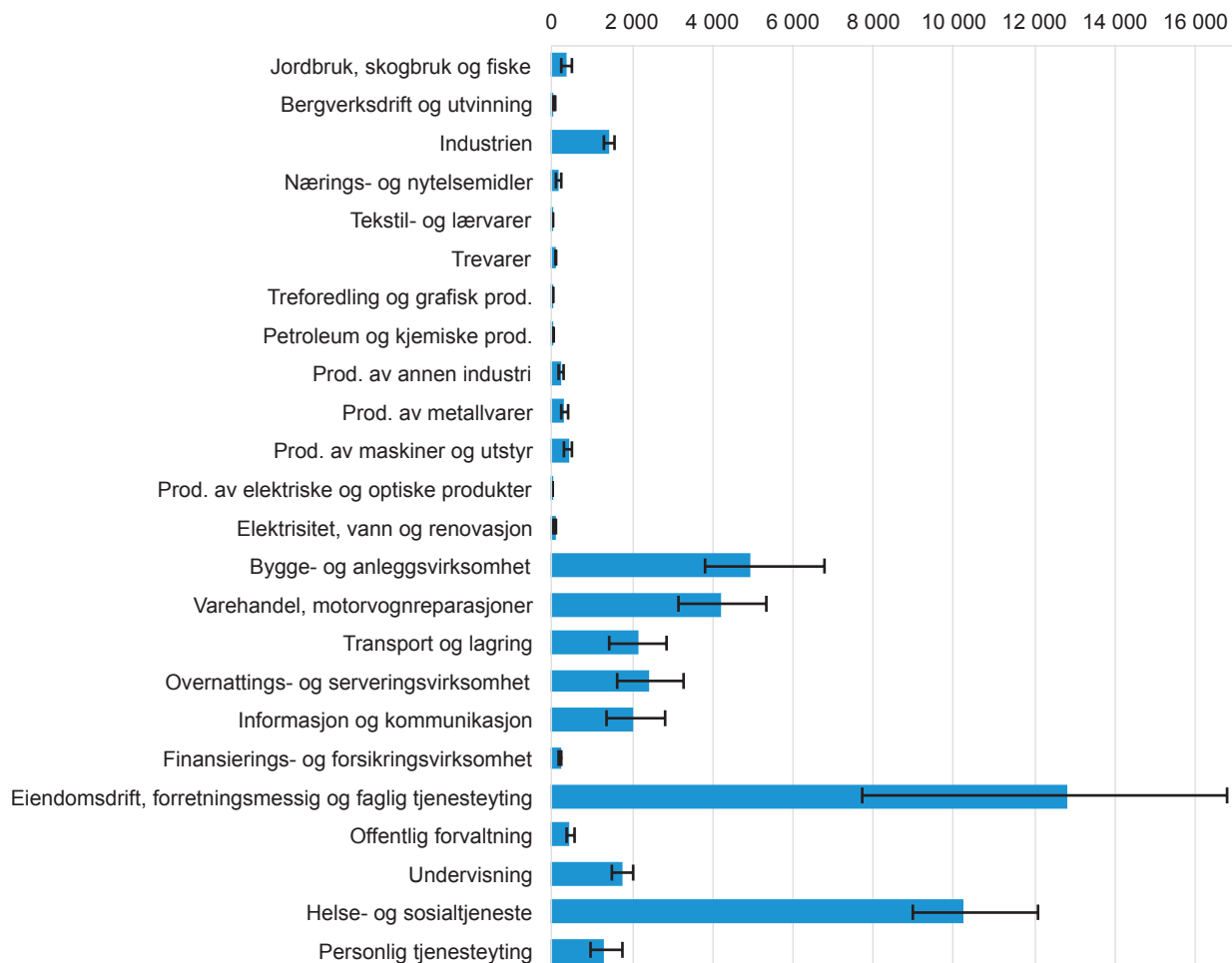
NAV har beregnet konfidensintervall for estimert mangel på arbeidskraft. Den faktiske mangel vil med 95 prosent sannsynlighet ligge innenfor de respektive konfidensintervallene som er presentert i figurene. Nederste mulige grense for et konfidensintervall kan ikke være lavere enn observert mangel i utvalget. Arbeids- og velferdsdirektoratet kan kontaktes dersom det ønskes mer utdypende informasjon om estimering av mangel på arbeidskraft og beregning av konfidensintervaller.

**Figur 9: Estimert mangel på arbeidskraft med konfidensintervaller. Etter fylke**



Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2018

**Figur 10: Estimert mangel på arbeidskraft med konfidensintervaller. Etter næring**



Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2018

## Spørreskjema

### 1. Hvor mange ansatte er det i bedriften i dag?

*Ta med disse gruppene: Fast ansatte, midlertidig ansatte, lærlinger, permitterte, personer på arbeidsmarkedstiltak som dere har lønnsutgifter for og personer som er utleid til andre virksomheter, men som er ansatt hos dere. Følgende tas ikke med: Innleid arbeidskraft.*

Antall ansatte i dag: \_\_\_\_\_

### 2. Hvor mange ansatte venter dere å ha om ett år?

*Ta med de samme gruppene som i spørsmål 1. Gi en vurdering ut fra bedriftens forventninger i dag.*

*Sett kun ett kryss.*

- Flere enn i dag
- Like mange som i dag
- Færre enn i dag

### 3. Har bedriften mislyktes i å rekruttere arbeidskraft de siste tre månedene?

*Vi ønsker svar selv om dere ikke venter en økning i antall ansatte det kommende året. Med mislyktes menes her at bedriften aktivt har forsøkt å rekruttere ny(e) medarbeider(e) ved å lyse ut stilling, headhunte eller lignende, uten å lykkes.*

- Ja. *Gå til spørsmål 4.*
- Vi fikk ikke ansatt noen med de kvalifikasjonene vi søkte etter, men har ansatt noen med lavere eller annen formell kompetanse. *Gå til spørsmål 4.*
- Nei. *Gå til spørsmål 6.*

### 4. Hva skyldes dette:

- Ingen/for få kvalifiserte søkere. *Gå til spørsmål 5.*
- Annet. *Gå til spørsmål 5.*

### 5. Innen hvilke yrker har dere mislyktes i å rekruttere arbeidskraft, og hvor mange stillinger dreier det seg om?

*Spesifiser hvilke yrker det gjelder. Ta både med stillinger hvor dere ikke har fått ansatt noen og stillinger hvor dere har måttet ansette personer med lavere eller andre kvalifikasjoner enn dere søkte etter. Hvis dere for eksempel har søkt etter en førskolelærer, men i stedet har måttet ansette en assistent, skal dere føre opp én førskolelærer. Korttidsengasjement på under 4 uker skal ikke tas med.*

UTGIVER  
Arbeids- og velferdsdirektoratet  
Postboks 5  
St. Olavs plass  
0130 Oslo

ISBN 978-82-551-2419-1

